

'N VERGELYKING TUSSEN TWEE SKOOLPRAKTIKUMMODELLE
VIR EERSTEJAARONDERWYSSTUDENTE
AAN 'N ONDERWYSKOLLEGE

DEUR

JAN ADRIAN DE WET COETZER

PROEFSKRIF

VOORGELê TER VERVULLING VAN
DIE VEREISTES VIR DIE GRAAD

DOCTOR EDUCATIONIS

IN

ONDERWYSBESTUURSKUNDE EN ONDERWYSKUNDE

IN DIE

FAKULTEIT OPVOEDKUNDE

AAN DIE

PU VIR CHO

PROMOTOR: PROF. L.P. CALITZ

JANUARIE 1986

DANKBETUIGING

Hiermee wil ek my opregte dank en waardering betuig teenoor:

1. Prof. L.P. Calitz: wat as promotor opgetree het. U besondere hulp en leiding het die voltooiing van die proefskrif moontlik gemaak.
2. Prof. H.S. Steyn: wat deskundige hulp gebied het met betrekking tot die statistiese aspekte van hierdie ondersoek, asook gewaardeerde hulp verleen het by die rekenaar.
3. Die R.G.N.: vir die toekenning van 'n beurs vir die navorsing.
4. Die Natalse Departement van Onderwys: wat die navorsing ondersteun het.
5. Die Rektor (prof. A.H. Kock) en die personeel van die Durbanse Onderwyskollege: wat die navorsing moontlik gemaak het.
6. Die Departementshoof van Opvoedkunde (dr. P.R. Rossouw) en kollegas: wat behulpzaam was met die navorsing.
7. Dr. P.D. Joubert: wat die taalversorging behartig het.
8. Studente: wat gedurende 1983 eerstejaars was aan die Durbanse Onderwyskollege.
9. Mev. Z.P. Crous: vir u belangstelling en netjiese tikwerk.
10. My eggenote: Elsie en kinders: Anita, Adriette en Christo vir geduld en ondersteuning.

Ten slotte en op 'n ander vlak.

Alle eer aan God. Deur Sy genade alleen is hierdie werk voltooi.

Die Skrywer
Jan. 1986.

INHOUDSOPGAW

	<u>Bladsy</u>
"Abstract"	ix

HOOFSTUK I

1.	<u>Inleiding en oriëntering.</u>	
1.1	Inleiding.	1
1.2	Die noodsaaklikheid van praktiese onderwys in die opleidingsprogram van onderwysstudente.	2
1.2.1	Praktiese onderwys as integrale deel van die opleiding van die onderwysstudent.	2
1.2.2	Die onderwysstudent in die skoolsituasie.	5
1.2.3	Praktiese onderwys as seleksiemedium.	6
1.3	Die hoofkomponente van praktiese onderwys.	7
1.3.1	Die dosent.	7
1.3.2	Die toesighoudende - of voogonderwyser.	8
1.3.3	Die skoolhoof.	10
1.3.4	Die onderwysstudent.	11
1.3.4.1	Die doel wat die onderwysstudent nastreef.	11
1.3.4.2	Die taak van die onderwysstudent.	12
1.3.4.3	Die onderwysstudent en onderrig.	12
1.3.4.4	Die onderwysstudent en die leerlinge.	14
1.3.4.5	Die onderwysstudent en buite-kurrikulêre bedrywighede.	14
1.4	Die problematiek verbonde aan praktiese onderwys.	14
1.4.1	Die posisie van die onderwysstudent in die skool.	15
1.4.2	Spanning tussen teorie en praktyk.	16
1.4.3	Die inskakeling van die onderwysstudent by die toesighoudende onderwyser se onderwysprogram. ..	18
1.4.4	Gebrekkige begeleiding deur die toesighoudende onderwyser.	19
1.4.5	Swak skakeling tussen dié opleidingsinstituut en die skool.	21
1.4.6	Spanning in die onderwysituasie met betrekking tot bestaande en vernuwende onderwysbenaderings.	22
1.5	Enkele oorwegings vir die vernuwing van praktiese onderwys.	24

	<u>Bladsy</u>
1.5.1	Internskap. 24
1.5.2	Die Probasiëjaar. ("Probationary Year"). 25
1.5.3	Die gebruik van selfwerkzaamheidsmodules. 26
1.5.4	Praktiese onderwys binne 'n geïntegreerde kursus. 27
1.5.5	Die oefenskool. 27
1.6	Probleemstelling. 28
1.7	Doel met die navorsing. 28
1.8	Hipotetiese vertrekpunt. 28
1.9	Metode van navorsing. 29
1.10	Verwysingsraamwerk en verloop van die navorsing. 29
1.11	Samevatting. 30

HOOFSTUK II

2.	<u>Praktiese onderwys as opleidingsmodaliteit in 'n onderwysersopleidingsprogram.</u>	
2.1	Inleiding.	32
2.2	Die begrip "praktiese onderwys" of "proefonderwys".	32
2.3	Doelstellings met onderwysersopleiding.	34
2.3.1	Algemeen-vormende doelstellings.	35
2.3.1.1	Die lewensbeskoulike standpunt van die onderwysstudent.	35
2.3.1.2	Die Christelik-opvoedkundige doelstelling.	35
2.3.1.3	Die onderwysstudent moet 'n voortreflike mens wees.	36
2.3.1.4	Die onderwysstudent moet ook 'n leier wees.	36
2.3.1.5	Die onderwysstudent en voortgesette studie.	37
2.3.2	Die akademiese opleiding van die onderwysstudent as 'n beroepsdoelstelling.	37
2.3.3	Die professionele opleiding van die onderwysstudent as 'n beroepsdoelstelling.	38
2.4	Doelstellings met praktiese onderwys.	39
2.4.1	Enkele navorsingsprojekte in die buiteland rondom die doelstellings met praktiese onderwys.	40
2.4.2	Enkele navorsingsprojekte in die Republiek van Suid-Afrika rondom doelstellings vir praktiese onderwys.	41

2.4.3	Doelstellings geformuleer vir praktiese onderwys.	44
2.4.3.1	Oriëntering van die onderwysstudent ten opsigte van die onderwysberoep en die skoolpraktyk.	44
2.4.3.2	Die verbetering van die onderwysstudent se onder- rigvaardighede en onderrigstyl.	45
2.4.3.3	Ontdekking van die onderwysstudent se onderwys- potensiaal.	46
2.4.3.4	Die onderwysstudent moet kennis maak met die kind as lerende persoon.	48
2.4.3.5	Die integrering van die teorie met die praktyk.	49
2.4.3.6	Skakeling tussen die opleidingsinstituut en die skool.	49
2.4.3.7	Samevatting.	50
2.5	Instituutpraktikum en skoolpraktikum, as die twee komponente van die onderwyspraktykkursus. .	50
2.6	Ander opleidingsmodaliteite vir onderwysers. ...	53
2.6.1	Mikro-onderwys.	53
2.6.1.1	Inleiding.	53
2.6.1.2	Wat behels mikro-onderwys?	54
2.6.1.3	Doelstellings met mikro-onderwys in 'n onderwy- sersopleidingsprogram.	56
2.6.1.4	Mikro-onderwyskomponente.	57
2.6.1.5	Voordele van mikro-onderwys in onderwysersop- leiding.	57
2.6.2	Modellering.	58
2.6.3	Simulasie.	60
2.6.4	Minikursusse en Selfonderrigkursusse.	63
2.6.4.1	Minikursusse.	63
2.6.4.2	Selfonderrigkursusse.	65
2.6.5	Interaksie-analise en mikro-onderwys.	66
2.6.6	Vaardigheidsopleiding.	69
2.6.7	Bevoegdheidsgerigte onderwysersopleiding.	72
2.6.8	Lesbeplanning, lesontwerp, kernfasette van die lesstruktuur, lesaanbieding en lesevaluering as opleidingsmodaliteite.	75
2.6.8.1	Lesbeplanning en lesontwerp.	75
2.6.8.1.1	Lesontwerp.	76
2.6.8.2	Kernfasette van die lesstruktuur.	76

2.6.8.3	Lesaanbieding en lesevaluering.	77
2.7	Bestaande navorsing in die Republiek van Suid-Afrika in verband met praktiese onderwys. .	79
2.7.1	Die navorsing van B.F. Nel. (1946).	79
2.7.2	Die navorsing van J.R. Malan. (1948).	79
2.7.3	Die navorsing van H.P. van Coller. (1957).	79
2.7.4	Die navorsing van J.A.C. Visagie. (1958).	79
2.7.5	Die navorsing van R.E. Lighton. (1959).	79
2.7.6	Die navorsing van J.W. Loubser. (1959).	80
2.7.7	Die navorsing van die Departement van Onderwys, Kuns en Wetenskap. (1961).	80
2.7.8	Die navorsing van J.J. Eloff. (1962).	80
2.7.9	Die navorsing van P.P. Kirstein. (1962).	80
2.7.10	Die navorsing van die Transvaalse Onderwysde- partement. (1964).	80
2.7.11	Samevatting.	81
2.8	Enkele navorsingsprojekte in die buiteland in verband met praktiese onderwys.	81
2.8.1	Navorsing in die V S A.	81
2.8.1.1	Die bydrae van die "Association for Student Teaching".	81
2.8.1.2	Die bydrae van die "US Department of Health, Education and Welfare". (1966).	81
2.8.1.3	Die navorsing van Conant. (1963).	82
2.8.2	Navorsing in Nederland.	82
2.8.3	Navorsing in Australië.	82
2.8.3.1	Die bydrae van die "Commonwealth Office of Education".	82
2.8.4	Navorsing in die Kommunistiese lande.	82
2.8.5	Die navorsing van Macmillan (1954) en Beresford (1960). .	83
2.8.6	Die bydrae van die Plowdenverslag. (1967).	83
2.8.7	Die bydrae van die "International Year Book of Education".	84
2.8.8	Samevatting.	84
2.9	Prinsipiële begroning vir praktiese onderwys. .	84
2.10	Twee skoolpraktikummodelle in die opleiding van eerstejaaronderwysstudente.	86

2.11	Samevatting.	86
------	-------------------	----

HOOFSTUK III

3.	<u>Empiriese ondersoek na die twee skoolpraktikummodelle.</u>	
3.1	Inleiding.	89
3.2	Motivering vir die empiriese ondersoek.	89
3.3	Doel met die empiriese ondersoek.	91
3.4	Bepanning en verloop van die navorsing.	91
3.4.1	Omskrywing van tydbalk A.	93
3.4.2	Beskrywing van tydbalke B en C.	99
3.5	Hipotese vir die empiriese ondersoek.	103
3.6	Die eksperimentele ontwerp.	103
3.7	Beskrywing van die populasie van die navorsing.	105
3.8	Uiteensetting van die ewekansige indeling van eerstejaarstudente in die eksperimentele- en kontrolegroepe.	106
3.8.1 - 3.8.3	Vertolking van tabelle 3.1-3.3.	107-109
3.9	Die toepassing van die voortoets om die gelyk- heid tussen die eksperimentele- en kontrolegroepe se prestasies te bepaal.	110
3.10	Probleme in verband met interne en eksterne geldigheid.	110
3.11	Uiteensetting van die tweeledige empiriese ondersoek.	111
3.12	Resultate van die toepassing van die twee skool- praktikummodelle.	112
3.12.1 - 3.12.16	Vertolking van tabelle 3.4-3.21.	114-144
3.12.17	Samevatting.	144

HOOFSTUK IV

4.	<u>Analise en interpretasie van eksperimentele data.</u>	
4.1	Inleiding.	146
4.2	Die keuse tussen parametriese en nie-parametriese statistiek.	146
4.3	Die t-toets of z-toets.	148

	<u>Bladsy</u>	
4.3.1	Statistiese hipoteses.	149
4.3.2	Opvoedkundige beduidenheid.	149
4.4	Statistiese data verkry van die toepassing van die twee skoolpraktikummodelle.	150
4.4.1	Interpretasie van fig. 4.1.	152
4.4.1.1 - 4.4.1.13	Tabelle en die interpretasie daarvan.	153-155
4.4.2	Interpretasie van fig. 4.2.	156
4.4.2.1 - 4.4.2.5	Tabelle en die interpretasie daarvan.	156-157
4.5	Interpretasie van die data wat verkry is tydens die toepassing van die twee skoolpraktikummodelle.	158
4.5.1 - 4.5.20	Tabelle en die interpretasie daarvan. ...	158-167
4.6	Resultate van die vraelys.	167
4.6.1	Inleiding.	167
4.6.1.1	Tabel en die interpretasie daarvan.	167
4.6.2	Resultate van die antwoorde op die "geslote vrae" van die vraelys.	169
4.6.2.1	Samevatting van die sieninge van die skoolhoofde.	170
4.6.2.2	Samevatting van die sieninge van die dosente. ..	171
4.6.2.3	Samevatting van die sieninge van die onderwysers.	173
4.6.2.4	Samevatting van die sieninge van die studente. .	175
4.6.3	Resultate van die antwoorde op die "oop vrae" van die vraelys.	177
4.6.3.1	Inleiding.	177
4.6.3.2	Samevatting van die sieninge van die skoolhoofde.	178
4.6.3.3	Samevatting van die sieninge van die onderwysers.	180
4.6.3.4	Samevatting van die sieninge van die dosente. ..	183
4.6.3.5	Samevatting van die sieninge van die studente. .	185
4.6.3.6	Samevatting van die vraelys se resultate. ("geslote" en "oop vrae").	188
4.7	'n Vergelyking tussen die twee skoolpraktikum- modelle vir die opleiding van eerstejaarstudente aan die Durbanse Onderwyskollege.	189
4.8	Toetsing van die hipotese vir die empiriese ondersoek.	190
4.9	Samevatting.	191

HOOFSTUK V

5.	<u>Samevatting, gevolgtrekkings en aanbevelings.</u>	
5.1	Inleiding.	193
5.2	Die belangrikheid van praktiese onderwys in 'n onderwysersopleidingsprogram.	193
5.3	Die hoofkomponente van praktiese onderwys.	194
5.4	Die problematiek van praktiese onderwys.	194
5.5	Oorwegings vir die vernuwing van praktiese onderwys.	194
5.6	"Praktiese onderwys" of "Proefonderwys".	194
5.7	Doelstellings met onderwysersopleiding.	195
5.8	Doelstellings met praktiese onderwys.	195
5.9	Instituutpraktikum en skoolpraktikum as opleidingsmodaliteite.	195
5.10	Ander opleidingsmodaliteite vir onderwysers. ...	196
5.11	Bestaande navorsingsprojekte in die Republiek van Suid-Afrika in verband met praktiese onderwys.	196
5.12	Enkele navorsingsprojekte in die buiteland in verband met praktiese onderwys.	196
5.13	Prinsipiële begroning vir praktiese onderwys.	197
5.14	Twee skoolpraktikummodelle in die opleiding van eerstejaaronderwysstudente.	197
5.15	Die empiriese ondersoek met betrekking tot die twee skoolpraktikummodelle.	197
5.16	Interpretasie van resultate.	198
5.17	Resultate van statistiese data afgelei uit fig. 4.2.	198
5.18	Resultate van statistiese data afgelei uit fig. 4.1.	198
5.19	Samevatting van die resultate op die "oop" en "geslote" vrae van die vraelys.	199
5.20	'n Vergelyking van die twee skoolpraktikummodelle.	199
5.21	Hipotesetoetsing.	200
5.22	Bevindinge en gevolgtrekkings.	200
5.23	'n Voordeliger skoolpraktikummodel.	200

	<u>Bladsy</u>	
5.24	Algemene aanbevelings met betrekking tot praktiese onderwys.	201
5.25	Aanbevelings rondom 'n skoolpraktikummodel vir eerstejaaronderwysstudente aan die Durbanse Onderwyskollege.	205
5.25.1	Inleiding.	205
5.25.2	Aanbevelings.	206
5.26	Aanbevelings vir verdere navorsing.	212
5.27	Slotopmerking.	215
	Bylaes 1-5.	216
	Bibliografie.	230

ABSTRACTA COMPARISON BETWEEN TWO SCHOOL PRACTICE MODELS FOR FIRST YEAR STUDENT TEACHERS AT A COLLEGE OF EDUCATION.

The major purpose of this study was to assess which of the two school practice models is the most efficient for the training of first year student teachers at the "Durbanse Onderwyskollege". The following hypothesis for the empirical research was tested:

There will be a difference in the achievements in lesson presentation by a group of first year students (experimental group) that followed the "Wednesday practice and the block observation" school practice model and another group of first year students (control group) that followed the "block practice and the Wednesday observation" school practice model at the "Durbanse Onderwyskollege" in 1983.

The experimental design chosen was a pre-test/post-test true experimental design with randomization. From a homogeneous population of 114 male and female first year students enrolled at the "Durbanse Onderwyskollege" in 1983, two groups were selected at random to serve as experimental and control groups. The experimental group followed the Wednesday practice and the block observation teaching practice model, while the control group followed the block practice and the Wednesday observation teaching practice model.

It should be noted that a pre-test and three post-tests were used in the research. Marks obtained in the subject Afrikaans during the evaluation lessons were used for the pre-test and post-tests. The pre-test was also used to establish whether the achievements of both the experimental and the control groups in the subject Afrikaans were on an equal basis before commencing with the research programme concerning the two teaching practice models.

At the end of the teaching practice period (the second and third school terms of 1983) at the 13 primary schools, the pre-test and post-test marks obtained in the subject Afrikaans of the experimental and the control groups, were compared. No significant differences were found in the improved achievements of the experimental and control groups. Both the teaching practice models made a positive contribution towards the improved achievements of the experimental and the control groups. It was also found that block observation was as efficient as block practice in improving the achievements of both the experimental group and the control group respectively. Wednesday practice brought about an improvement in the achievements of the experimental group, while Wednesday observation resulted in a decrease in the achievements of the control group. The conclusion was reached that Wednesday observation should not be included in any school practice model. The BMDP3D computer programme for parametric statistics was used for the statistical analysis of the data obtained during the teaching practice programme at the 13 primary schools.

A comprehensive questionnaire (which deals mainly with the choice between block practice or Wednesday practice) was sent to all persons involved in the research, after the teaching practice programme was completed. The questionnaire consisted of 50 "closed" questions and 6 "open" questions. The results of the questionnaire indicated clearly that the majority of the respondents (10 headmasters, 14 lecturers, 60 teachers and 114 first year students) favoured:

- (1) block practice;
- (2) block observation;
- (3) an observation period for first year student teachers;
- (4) that first year student teachers should be involved in a program of lesson presentation as well as a program of observation during teaching practice.

The majority of the respondents rejected the idea that first year

student teachers should only be involved in a programme of observation during teaching practice. The answers in percentages of the "closed" questions were supplied by the BMDP4F computer programme.

On the grounds of results of the statistical analysis and of the questionnaire, the hypothesis for the empirical research was rejected. The Wednesday practice and block observation teaching practice model was found to be as efficient as the block practice and Wednesday observation teaching practice model, in improving the achievements of both the experimental group and the control group respectively. As a result the conclusion of this study is that first year student teachers at the "Durbanse Onderwyskollege" in 1983 were effectively trained by the application of both the teaching practice models as described in this thesis.
